

درگاه

اون بش کونده بر نشر اولنور علم و صنعت مجموعه سی

ایکینجی سنه: دردنجی جلد

نومرو: ۳۷

۲۰ تشرین اول ۳۳۸

تورک تاریخی تدقیقاتی

عنانلیر رنالی مانه قیبرسی

— ۳ —

اولکی ایکی مقاله‌ده موجودیتی فرض ویاظن ایتدیکم تورکیا علم عالمنک نظر دقتی بو جهته جلب ایتک ایچین یالکیز بولایدیکم وثیقه‌لری درج ایدره‌ک متدن زیاده وثیقه‌لرقلی ایله ستورلی دولدرمشدم. یوسفردم عین وثیقه‌لری اتمام ایتک اوزره بر وثیقه ایله ایجابی لازم کلن ایضاحاتی ویره‌جیم .

اولجه نشر ایتدیکنم اوج مهم وثیقه‌دن ایکی دانه‌سندمکی «آل ساجوقه منتسب» تعبیری هیچ بر صورتده باشقه تورلو قابل تألیف اولدینی حالده «انتساب» کله‌سنی «تألیف» شکنده تألیف ایدره‌ک هم تاریخی، همده اسانی برخطا یایدینی خبرآلدیم ایچین عین مسئله‌نی دها واضح جله‌لیه تنویر ایدن بر دیگر وثیقه‌نی قائلریته عرض ایدیم : الک اسکی و مهم تاریخی‌مزدن معدود اولان «عاشق باشا زاده تاریخی» نده «قابی» کله‌سنه هیچ تصادف ایتدیکنم کی شو مهم ایضاحاتی کورریوز : «اول جینده سلطان علا‌الدین دخی رومه توجه ایتدی . قسمت اولدینی قدر فتح ایتدی ، پادشاه اولدی . بونک تفصیلی چوقدر ، فقیر اختصار ایتدم . ارطوکرول بونی ایشیتدیکم کندو نساندن سلطان علا‌الدین رومه پادشاه اولدی .» آرتق بوقدر واضح بر افاده باشقه‌تورلو قابل تألیف اولاماز ظننده‌یز. بواضحاتده اولکی وثیقه‌لری تأیید ایتدیکی کی او وثیقه‌لردمکی «منتسب» تعبیرنک دیگر بر صورتده تفسیر اولونامیه‌جینی وضوح ایله کورستیور . اگر بوراده‌کی «نسل» کله‌سنی دها کیش مننده آکلاهیجی اولورسقی عین مؤلف بولمکی نمرده قوللاندینی بیلک ایچین اترینک دیگر برلریته مراجعت ایدلک لازم کایر .

هجرتک ۸۸۶ سنه‌سندم یعنی یازید ثانی زماننده تألیف اولونان «جام جم آیین» دها چوق یکی دورلرده‌کی وقوعات مجهول ایکن‌زه عثمانلی حکمدارلرنک جدول انسانی یازیورکه ، مراجعت ایتدیکی مأخذک

هیجان ایچنده ، بویوک آلرلیله آلربی صیقور، بنی کوکسینه یالاشدیریوردی . بر دامله کوز یاشی یوزنی ایصلا ندی .

سزه برنی ویرم لازم، دیبه دوام ایتدی، برنی که سزک ایچون، یالکیز سزک ایچون اولسون... نجرمه یالاشدی ، موزیقه‌جی دکاشنده یایدینی کی بارمقلریله جابه ویره‌مه باشلادی . کندنی ایچنی دیکلور ، موسیقینی ترتیب ایدیوردی .

نهایت پارچه‌نی یازهرق بکا وردی . دهاسیله وجوده کتیردیکی ، کندنی آلله یازدینی یواریجه‌نی ، خاطرلرک الک قیشتایی اولارق ساقایوردم .

سلیمان هیرا

«اوغوز نامه» [۱] اولدینی بیلدیکنم ایچین اترک درجه توقیفی لایق‌له تقدیر ایدم ییلریز . کیرکسراجمت ایتدیکی مأخذک وکر ایچون ایتدیکی موشه عک مشکوکی بزه معلوم اولان بواترده عثمانلیرک حکمدار جدوانی ایضاح ایدرکن بری قاره خانک بدری، دیکری کون خانک اوغلی اولان اوزره ایکی «قابی خان» آدی ذکر ایدیور . نثری علاوه اثرنی یازارکن هر حالده کورمه‌دییکی و مأخذ اتخاذا ایدمیه‌جکی بو اثرده‌کی اسامی جدولنک عینی کندنی اثرنه درج ایشدر . یالکیز چوق شایان دقت کوجوک بر تخالف کوزه چارمقده‌در : حسن بیاتی نک «جام جم آیین» نده ذکر ایتدیکی «قابی خان» لر نثری ملانک سلسله‌سندم موجود دکادر . حالبوکه دیکر بوتون اسمار صیرمه‌سیله منتظماً یکدیگرلرنک عینی اولدینی حالده یالکیز بو الک مهم یرده نثری نک بو آدرلی ذکر ایتمه‌یشی و اترنده‌ده ساجان شاهی وقیله‌سنی «آل ساجوقه منتسب» دیمه‌سی هم کندنی افاده‌سنی تأیید ایتدی ، همده بو خصوصمکی نقطه نظری شایان دقت برصفحه‌یه چویرمیش اولیور .

مع‌مانیه بو خصوصده هر نه‌سرد ایتدک ایسه هیننک قید احتیاطله قبولی ایجاب ایدر . «جهانخا» نک بر دیگر نسخه‌سنک بواسملری یازقی احتمالی واردر . ذاتاً بو جهته یازمه‌لردن تدقیق ایچین اولا بونسخه‌لرک اسکی و تام استساخ ایدلشنی بولنی ، بوتون اثرلی یکدیگرلیه مقایسه ایدره‌ک اوکا کوره چالیشقی لازمدر . بوابه اوزون مساعیه متوقفدرکه بویکی منتر تماماً طبع اولنور ایسه بو جهته‌لی تدقیق‌ده اوقدر قوللایلمیش اولاجقدر .

اوغوزلرک یکریمی درتلی تشکیلاتی آنادولو تورکارنده تدقیق ایدم‌جک اولورسقی عینی تشکیلاتی بوراده‌ده کوروروز : یکریمی درت بوی یکی سلجوق اداره‌سندمده بولونیوردی . کیت کیده بوحال بوی بکری یرینه‌سنجاق بکی ویاوزیرل قائم اولمشدر . [۲] بویکیر ایننده‌قابه بکینی‌ده کورریوز . بکک آدینک‌ده «میرزا اشرف» اولدینی اوکره‌نیوروز . [۳] عین منبندن قابی بوشیدن «عثمان شاه» ک علا‌الدین کیتبا وزماننده دیار رومه یعنی آنادولویه هجرت ایتدیکی بیلریوز . بناء‌علیه قایلرک آنادولویه هجرتک ایکی دغه واقع اولدینی قبول ایدم‌جک : بری منتظماً یعنی یکریمی درت بوی بکیله هجرت، دیکری مجبوری

[۱] اوغوز نامه‌نک بر تاریخ کتبی دکل، اوغوز قومنک دستنی واقعه‌لری مجموعه‌سی اولدینی «سرخ بر صورتده ایضاح ایدن مقلری نثر ایدم‌جکم .

[۲] «کتاب‌دهد قورفود» ده‌ده (مثلاً سن ۱۱۵۰ و ۱۱۷۰) یکریمی درت سنجاق بکی تعبیرلینی کورمکده‌یز . بو خصوصده ایلک و مهم تدقیق‌نده بولونان استاد شهر ضیا کورک آب بک ایسه‌ده آنادولودمکی یکریمی درتلی تشکیلات‌ه‌ندن یوتدقیق‌ده ناکافی بر حالده‌در .

[۳] یازمه «قرمان تاریخی» نک مقصانندن .

منظومه :

سودیکم املر

سودیکم املر داغیلدی ، صولای ،
ماضی سینهنه کونلر دولدقجه ...
بکلن کوزلرم ستمله دولدی
آقشام روزکارلیه کونلر صولدقجه ...

ماضی دیارندن کوزوکن بر کل
آغلایوب زهرلر صونما سینینه ؛
سکونه بورونوب منچ ایت ، ای کوکل !
دوقلک المی ألم ذوقه ...

نورالیه عطا

مملکت ترکی صورتنده‌درکه ایشته بعضی اثرلر بو ایکنجهی هجرت ایدنلر عثمانلیرلی وجوده کتیره‌ن قیله اولدینی سویلیور . اگر بویله ایسه الک اسکی آثار تاریخی‌سزک بوجهت مسکوت کچم‌لری ، اوغوزلردن اولدینه‌ری یازدینی حالده «قابی» لردن کلدیکنم‌ده ذکر ایتمی ایجاب ایدرکه کیرک احق عاشق ، کیرک نثری ملا وکرک آدی مجهول مؤلف بو خصوصده برنی سویله‌مه‌کده متحدرلر .

ایلک دغه اولارق قابی‌خان قیله‌سندن اولدینه‌ری سویله‌ین - بنم بیلدیکم کوره - «هیشیت بهشت» صاحب‌تالیسلی «ادریس» در . وخر دورک تاریخی‌جیلری‌ده بونی کورمه‌رک اثرلریته نقل ایشدر . نهایت بومعلومات تعمیم ایدره‌ک بویکونه قدر باقی قلایلدشدر ،

اولجه عرض ایتدیکنم واحد عاشق نک تأیید ایتدیکی سلجوقلردن اولام‌س مسئله‌سی‌ده قابی‌لردن اولادینم بختندن دها چوق شایان اعتراض ایسه‌ده بزیالکیز وثیقه‌لری عرض ایدره‌ک هر ایکی مسئله‌ی‌ده صاحب‌صلاحیتله بیراقه‌جف . بولری برر برر تدقیق ایدره‌ک علم عالنه حقیق خدمت‌لرده بولونقی مملکتک مستقبل تاریخی‌جیلرینه عائد دکل ، بویکونک مؤرخلک موقننده بولونان ذواتک وظیفه‌سی اولدینی ظن ایدیوروز .

بن بواوج قیصه یازنه موجودیتنه قائل اولدیم تورکیا علم عالمنک نظر دقتی جاب ایدم ییلرسهم وظیفه‌نی یایدیمه قائم عکسی تقدیرده بو بحث‌ده - هر وقت اولدینی کی - آوروپالیر تدقیقه باشلارل ایسه یوزیزک قیزاره‌سی کینیتی بزم کی هنوز علمده بالغ اولامیالره دکل بویکونک مدقیق موقننده بولونانلرم‌ماند اولدینی هر ارباب ادعان تقدیر ایدر ظننده‌یز .

مهمین نامی

